

Basisschoolprestaties creëren een kloof bij wiskunde

Referentieniveaus, reketrends en gevolgen
voor het voortgezet onderwijs

NVW studiedag, 1 november 2025

peter@mathematischinstituut.nl
p.l.langerak@vu.nl



Samenvatting

Meetlat en ambitie: referentieniveaus sinds 2010

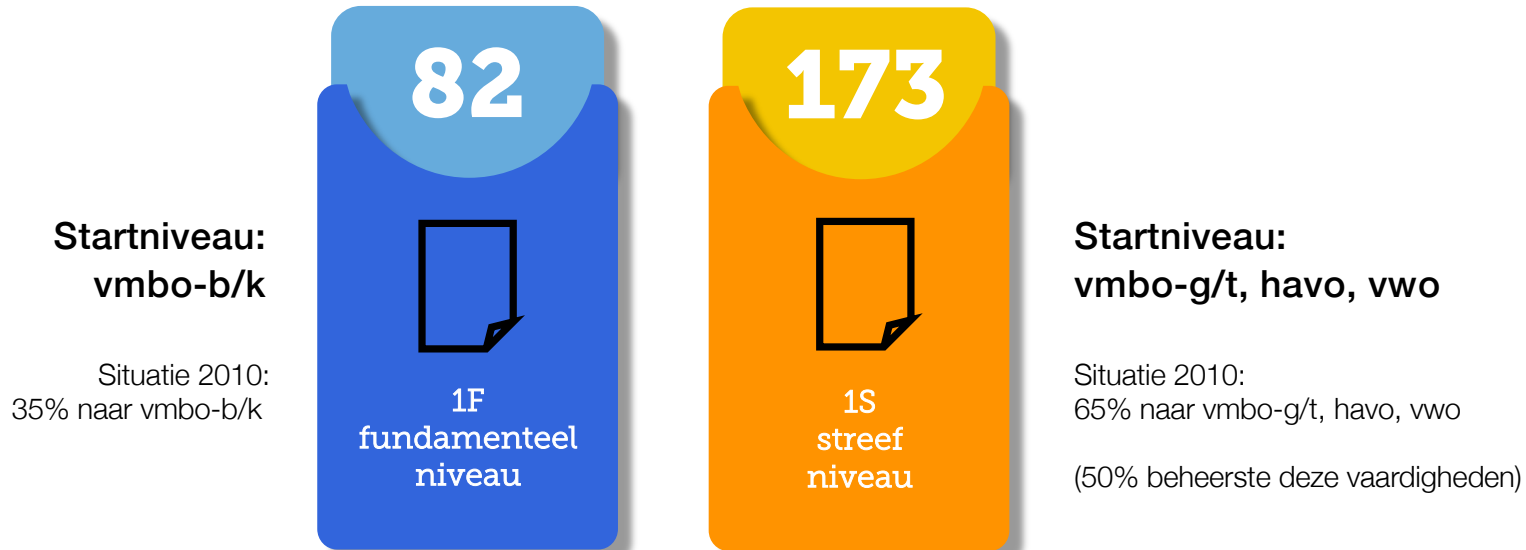
Beleidsontwikkeling: ambitie stijgt, resultaten niet

1S-niveau: voorwaardelijk, maar door meeste leerlingen en scholen niet gehaald

Grote verschillen: tussen scholen en tussen lezen, taal en rekenen

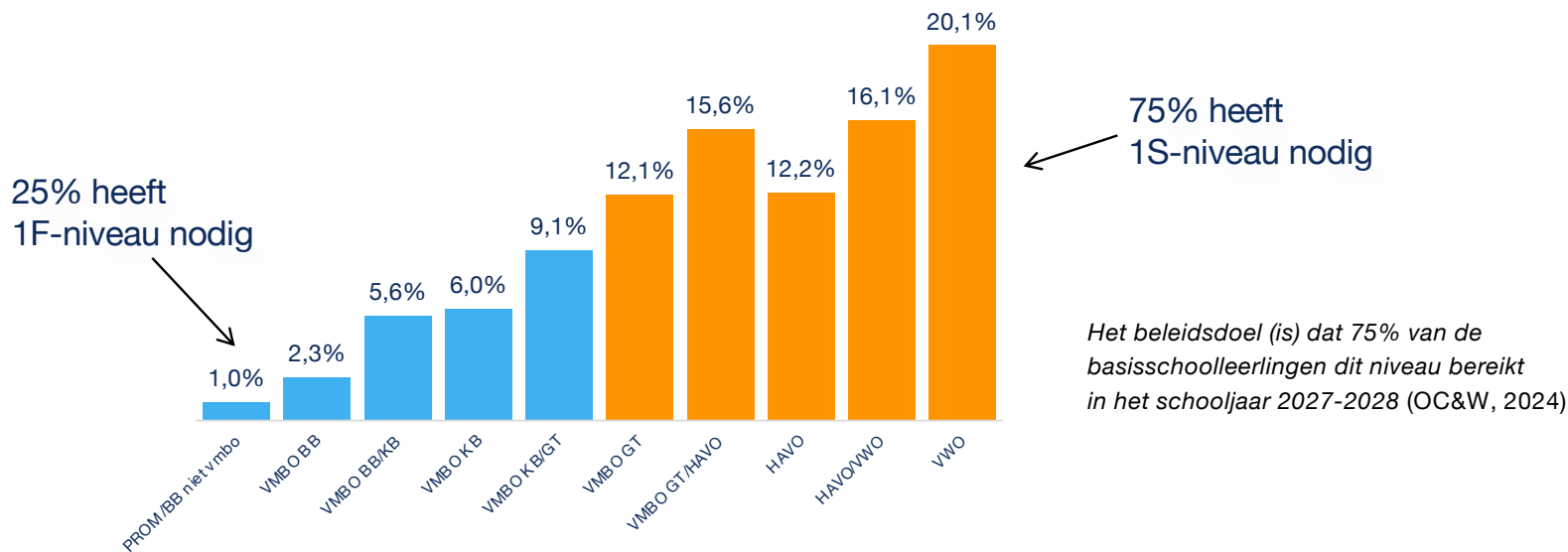
Rekenonderwijs: stagnatie, geen trendbreuk zichtbaar

Meetlat en ambitie: referentieniveaus sinds 2010



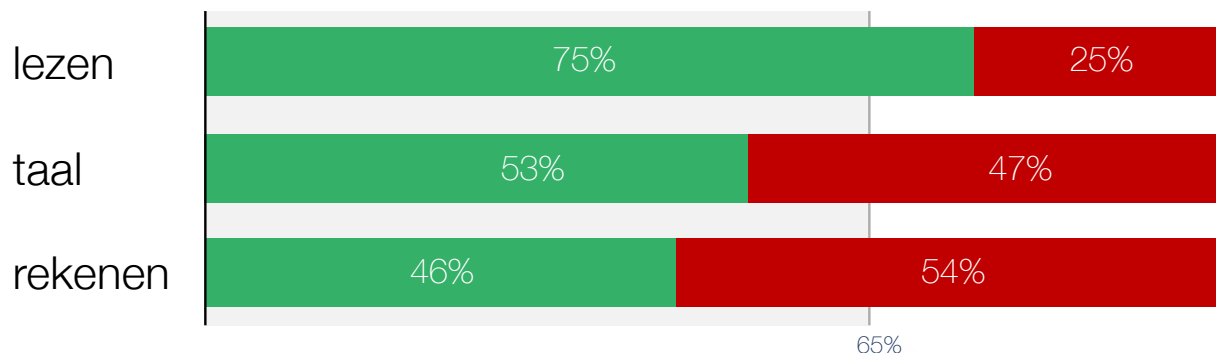
De meeste leerlingen hebben 1S-niveau nodig voor het VO (sinds 2010 gestegen van 65% naar 75% van de leerlingen)

Percentage leerlingen per definitief advies (bewerkt uit: Monitor schooladvies en doorstroomtoets 2023-2024 (Duo, 2025))



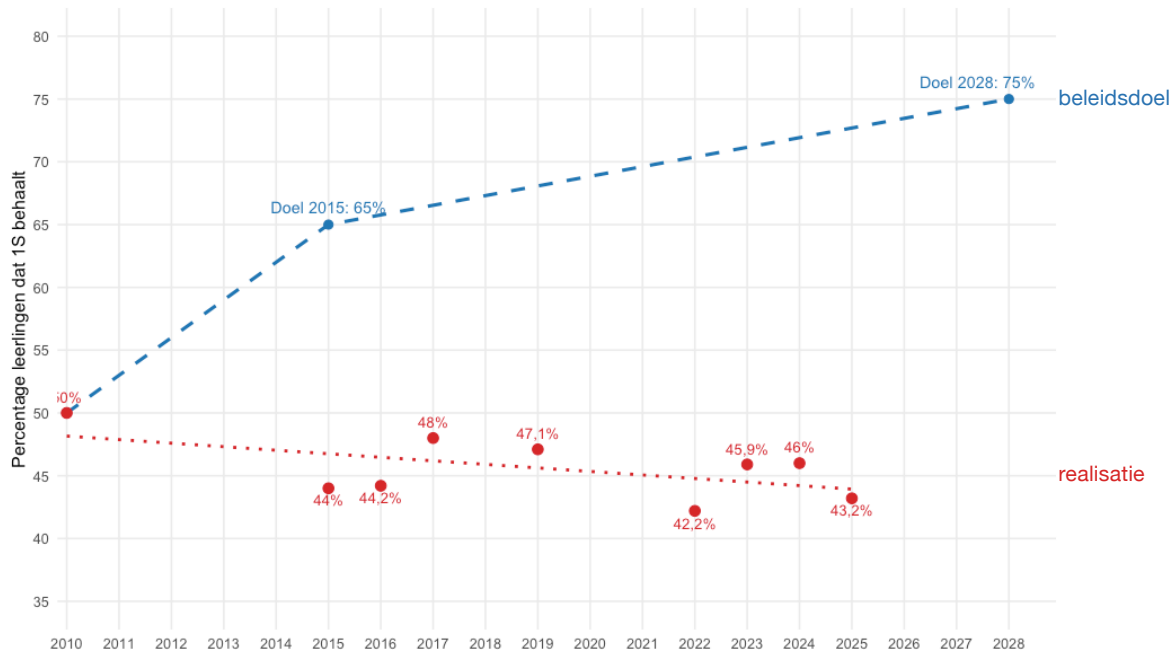
Prestaties van leerlingen zijn ongelijk verdeeld over de basisvaardigheden

Percentage groep 8 leerlingen dat het 2F/1S niveau beheerst 23/24 (Staat van het Onderwijs, 2025)



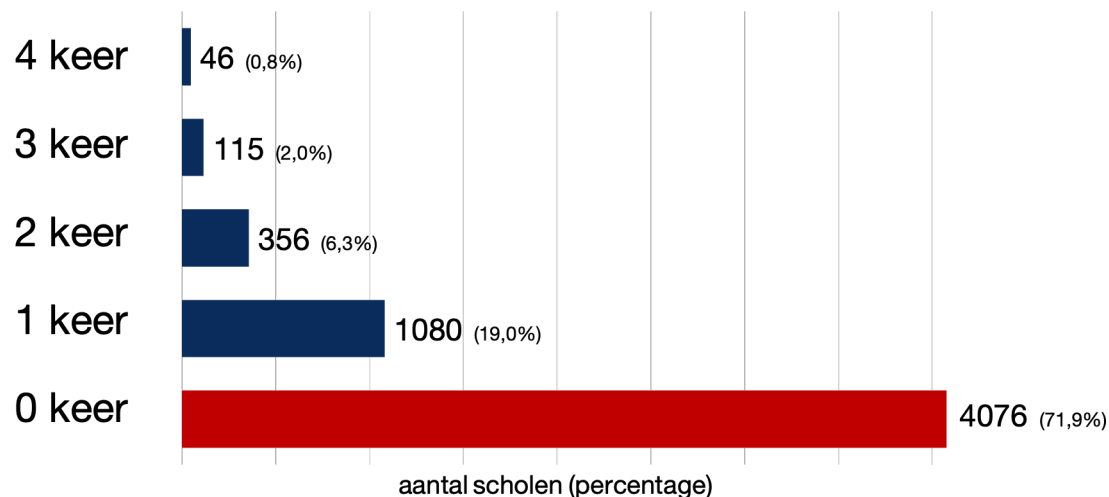
Vijftien jaar rekenbeleid: ambitie stijgt, resultaten niet

Behaalde 1S percentages leerlingen van 2010 tot 2025 en beleidsambitie



De meeste scholen hebben het 1S-rekendoel nooit gehaald de afgelopen 4 jaar

Aantal keer 1S-niveau behaald door basisscholen in 4 jaar (20/21-23/24) (N=5.673 basisscholen)



Nationaal overzicht van basisschoolresultaten

Eerste landelijke, longitudinale database van basisscholen met een brede variëteit aan variabelen



Landelijk & meerjarig

- landelijke dekking: alle basisscholen ($n \approx 6.000$ per jaar)
- tien opeenvolgende schooljaren (2015/16-2024/25), jaarlijks geüpdatet
- combineert data uit o.a. CBS, DUO en Inspectie van het Onderwijs



Schoolvariabelen

- sociaal-economisch, schoolweging, achterstandsscore
- denominatie, reform-pedagogie, toetsaanbieder
- leerlingenaantal, bestuur, bestuursomvang, gemeente



Resultaten & normen

- schoolprestaties voor lezen, taal en rekenen-wiskunde (op 1F, 1S/2F)
- vergelijking via school-specifieke signalerings-waarde, vak- en school-trend en ambitienormen
- maakt meerjarige trends in basisvaardigheden zichtbaar op schoolniveau

Te zachte en te lage meetlat: structurele beoordelingsfouten in schoolprestaties door de Onderwijsinspectie



Gemiddelde maskeert verschillen

- één gemiddeld cijfer voor drie vakken (lezen, taal en rekenen)
- zwakke prestaties blijven uit beeld



Ondergrens bepaalt schoolgedrag

- focus op signaleringswaarde
- scholen sturen op minimale norm

Beloont naleving (*compliance*), niet groei (*performance*)

De PSPD maakt zichtbaar wat inspectie en het systeem mist

Uitsplitsing naar basisvaardigheid (lezen, taal, rekenen)

Trendontwikkelingen per basisvaardigheid

Toevoegen van ambitienorm, naast signaleringswaarde:

goed

>65% Iln behaalt 2F/1S-niveau

voldoende

> signaleringswaarde, maar <65%

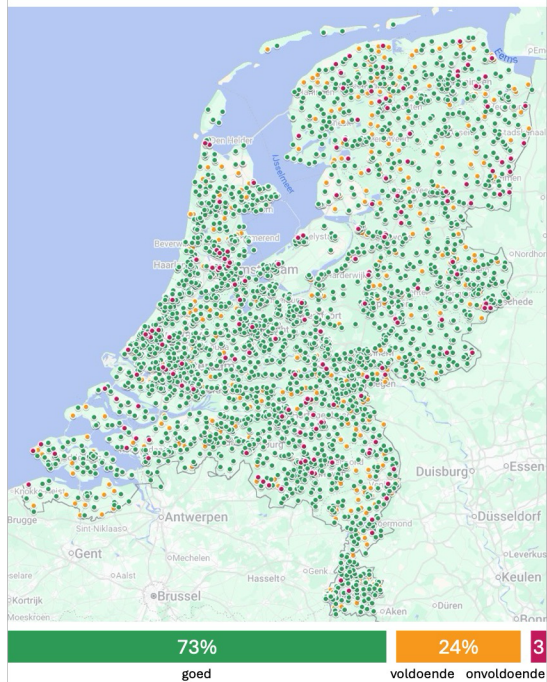
onvoldoende

<..% Iln signaleringswaarde

Schoolprestaties 2023/24 (N = 5.902)

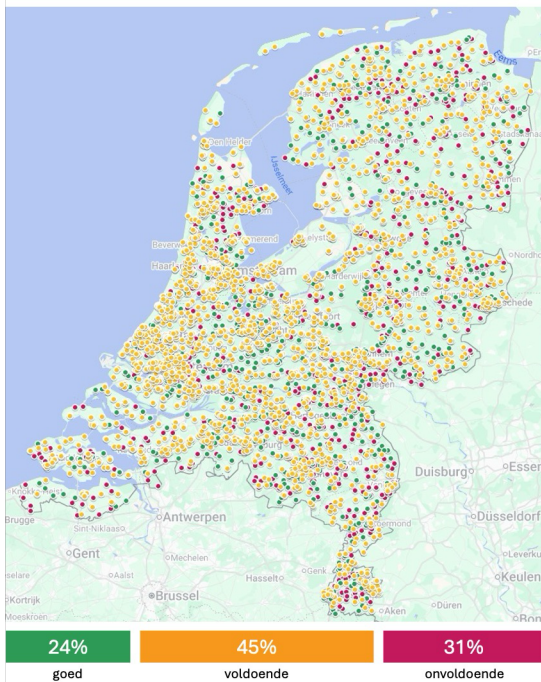
Lezen

Merendeel basisscholen (73%) realiseert nationale ambitie bij begrijpend lezen en een klein deel (3%) onder signaleringswaarde



Taal

Veel basisscholen (76%) realiseren nationale ambitie niet bij taalverzorging en een groot deel (31%) ook onder signaleringswaarde



Rekenen-wiskunde

Meeste basisscholen (83%) realiseren nationale ambitie niet, de helft van de basisscholen (49%) onder signaleringswaarde

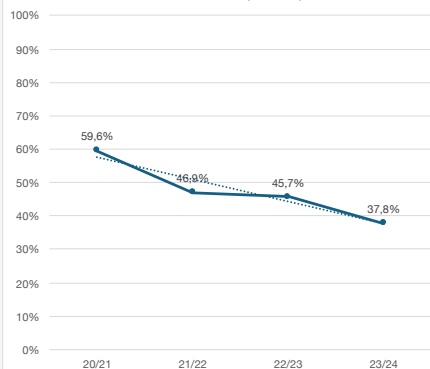


Rekentrends van individuele basisscholen bieden inzicht

Lineaire trends (slopes) geclassificeerd als dalend ($< -0,05$), constant ($-0,05$ tot $+0,05$) of stijgend ($> +0,05$)

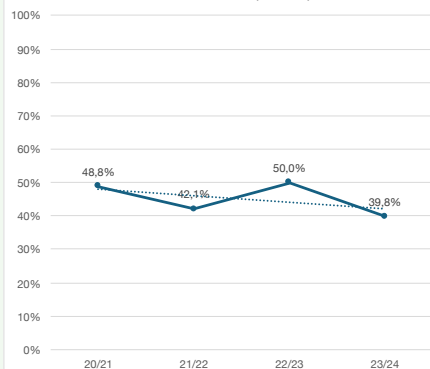
dalende trend

Basisschool A
330 lln, schoolweging 28,9
trend dalend (-0.066)



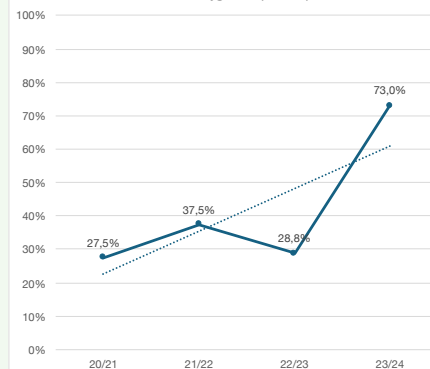
constante trend

Basisschool B
327 lln, schoolweging 30,6
trend constant (-0.019)



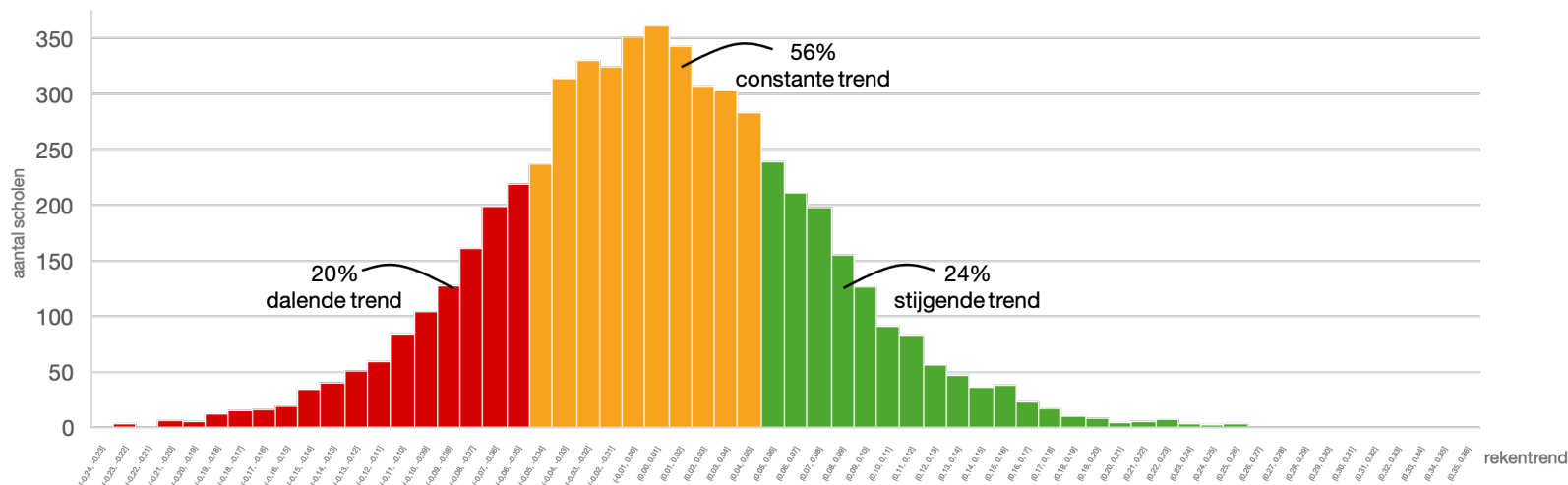
stijgende trend

Basisschool C
437 lln, schoolweging 29,6
trend stijgend (0.067)



Stagnatie in reken-wiskundeonderwijs, nog geen trendbreuk zichtbaar op basisscholen

Verdeling trendwaardes basisscholen over vier schooljaren (2020/21 t/m 2023/24, N=5.673 basisscholen)



NVWV studiedag, 1 november 2025

peter@mathematischinstituut.nl

p.l.**langerak**@vu.nl

